

## OPINIE SEPARATĂ

formulată de Angela Motuzoc, președinte al Consiliului Superior al Procurorilor față de hotărârea Consiliului Superior al Procurorilor nr.1-157/2022 din 05.08.2022, expusă în temeiul art.74 alin.(l) lit.d) din Legea nr.3/2016 cu privire la Procuratură

Prin hotărârea Consiliului Superior al Procurorilor nr.1-157/2022 din 05.08.2022, adoptată cu majoritatea membrilor prezenți la ședință, s-a decis a-1 desemna pe Victor Furtuna, procuror în Procuratura Anticorupție, pentru examinarea aspectelor invocate în sesizarea privind pretinse acțiuni ilegale ale Procurorului General, Alexandr Stoianoglo (*suspendat de drept din funcție*).

Fiind în dezacord cu poziția majorității, formulez prezenta opinie separată, în vederea expunerii raționamentelor, care au determinat exprimarea acestei viziuni.

Semnarea hotărârii Consiliului Superior al Procurorilor nr.1-157/2022 din 05.08.2022 rezultă din prevederile art.77 alin.(7) din Legea nr.3/2016 cu privire la Procuratură, care stabilește că „*Hotărârile Consiliului Superior al Procurorilor sunt motivate sunt semnate de toți membrii prezenți în ședință și se publică, în termen de 10 zile lucratoare de la data emiterii, pe pagina web oficială a Consiliului Superior al Procurorilor. Hotărârile Consiliului Superior al Procurorilor sunt semnate olograf sau, după caz, prin aplicarea semnăturii electronice*”, ceea ce a condiționat necesitatea ca, alături de semnătură, să fac precizarea scrisă despre formularea opiniei separate.

Constat că, analogic poziției preluate pentru argumentarea Hotărârilor Consiliului Superior al Procurorilor nr.1-122/2021 din 05.10.2021, nr.1-146/2021 din 11.11.2021, nr.1-65/2022 din 24.03.2022 nu au fost luate în considerație principiile de drept și standardele internaționale circumscrise procedurii de examinare a cazului dedus analizei și a fost abordată desemnarea procurorului pentru examinarea sesizării depuse în privința Procurorului General drept o operațiune automată.

Reiterez (similar argumentelor expuse în opiniile separate formulate față de Hotărârile Consiliului Superior al Procurorilor nr.1-122/2021 din 05.10.2021, nr.1-146/2021 din 11.11.2021 și nr.1-65/2022 din 24.03.2022) considerentele exprimate și anterior, potrivit cărora o asemenea abordare este expresia unei discreții disproporționate a autorității publice de autoadministrare, aceasta afectând esența și spiritul dreptului la un proces echitabil, consfințit de Constituție și de tratatele internaționale.

Mandatul de Procuror General este un mandat de nivel constitutional (art.125 din Constituție și pornind de la această constatare, este evident că și garanțiile de independență pentru exercitarea acestei funcții urmează a fi aplicate în practică cu o exigență juridică corespunzătoare, în temeiul unei analize substanțiale, pentru a exclude orice aparență de imixtiune în activitatea exercitată.

În acest sens menționez că esența și rolul garanțiilor de independență pentru funcția de Procuror General se deduc expres inclusiv din:

1. Raportul privind standardele europene referitoare la independența sistemului judiciar:

Partea II - Organele de urmărire penală, adoptat de Comisia Europeană pentru Democrație prin Drept (Comisia de la Veneția), în pct.34-40, precum și din

2. Avizul nr. 9(2014) al Consiliului Consultativ al Procurorilor Europeni (CCPE) privind normele și principiile europene referitoare la procurori (Carta de la Roma), conform căruia „Independența procurorilor constituie protecția lor împotriva demiterii arbitrare sau din motive politice. **Acest lucru este deosebit de important în cazul Procurorului General [...]**” (pct.73).

Concomitent, aceeași perspectivă a fost subliniată de către Consiliul Consultativ al Procurorilor Europeni în Avizul CCPE-BU(2020) 2 din 20.02.2020, formulat ca urmare a unei cereri adresate de către Consiliul Superior al Procurorilor al Republicii Moldova cu privire la independența procurorilor în contextul modificărilor legislative în ceea ce privește serviciul de urmărire penală.

Respectiv, enunț că în conformitate cu constatările forului de specialitate vizat *supra* „Procurorul General, **prin însăși natura acestei funcții**, gestionează activitatea întregului sistem de urmărire penală și a procurorilor individuali.” (pct.51).

Coroborând aceste constatări și ținând cont de faptul că rolul constituțional al Consiliului Superior al Procurorilor este să garanteze independența și imparțialitatea procurorilor (art.125<sup>1</sup> alin.(1) din Constituție), notez că pentru asemenea cazuri este inadmisibilă o abordare simplistă, pur tehnică, față de procedura desemnării unui procuror pentru examinarea adresării referitoare la acțiuni pretins ilegale comise de către Procurorul General, fără să existe o analiză autentică a prevederilor normative aplicabile și a circumstanțelor particulare ale speței.

Potrivit art.262 alin.(5) din Codul de procedură penală se prevăd următoarele: (5) *Examinarea sesizărilor despre acțiunile Președintelui Parlamentului, Președintelui Republicii Moldova, Prim-ministrului și examinarea infracțiunilor comise de către aceștia se fac de către Procurorul General sau un procuror desemnat de el. Examinarea sesizărilor despre infracțiunile comise de către Procurorul General se face de către un procuror desemnat de Consiliul Superior al Procurorilor. Organul de urmărire penală care a primit o sesizare despre infracțiunile săvârșite de persoanele menționate este obligat să o trimită imediat pentru examinare Procurorului General sau, după caz, Consiliului Superior al Procurorilor.*

Astfel, în opinia subsemnatei, trebuie făcută distincția clară că Consiliul Superior al Procurorilor nu este organ de urmărire penală, iar atribuția de desemnare a procurorului pentru examinarea sesizărilor despre infracțiunile comise de către Procurorul General devine aplicabilă și poate fi exercitată doar după ce o eventuală adresare a trecut testul admisibilității din punctul de vedere al legislației procesual- penale.

Respectiv, sunt în dezacord cu poziția majorității care au votat hotărârea Consiliului Superior al Procurorilor nr.1-157/2022 din 05.08.2022 și consider că în prezenta speță, adresarea depusă de către procurorul Victor Furtuna urma să parcurgă etapele prevăzute de lege, astfel după cum rezultă din analiza sistemică a prevederilor art.262 alin.(5) din Codul de procedură penală, deoarece în condițiile menționate o asemenea soluție excede competențele organului de autoadministrare.

De asemenea, nu pot fi de acord cu opinia majorității membrilor din ședință a Consiliului Superior al Procurorilor, care au aplicat formal legea procesual-penală și au dispus, în speță, desemnarea procurorului Victor Furtuna în baza unei proceduri mecanice, neglijându-se raționamentele Curții Constituționale, expuse în Hotărârea nr.23 din 27.06.2017, care urmau a fi aplicate și pentru situația de referință.

Pentru a susține această abordare fac referință la standardele din Avizul nr.9(2014) al Consiliului Consultativ al Procurorilor Europeni (CCPE) privind normele și principiile europene referitoare la procurori (Carta de la Roma), conform căroră „**Misiunile de judecător și procuror sunt similare și complementare în ceea ce privește cerințele și garanțiile referitor la statutul și condițiile de muncă**” (pct.53).

Tot în lumina raționamentelor anterioare, nu pot să fiu de acord cu opinia colegilor care, și în acest caz, prin omiterea necesității de a analiza eficient toate materialele relevante, au redus substanțial semnificația sarcinii ce revine Consiliului Superior al Procurorilor și, pe cale de consecință, au determinat ca rolul acestei autorități publice de autoadministrare să fie doar unul teoretic și iluzoriu, circumstanțe care pot conduce la afectarea iremediabilă însăși a naturii actului emis.

Respectiv, consider că era necesară examinarea factologică eficientă și adecvată a adresării în speță și a tuturor materialelor relevante, pentru a asigura că concluziile nu sunt abstracte și generale, dar se bazează pe premise și pe o analiză non-mecanică, în spiritul criteriilor raționamentului logico-juridic.

Concomitent, urmând constatările din jurisprudența Curții europene a drepturilor omului (a se vedea e.g. *Kovesi vs.România* 05.05.2020), consider că, în acest caz, parcurgerea procedurii fără a oferi posibilitatea Procurorului General (suspendat de drept din funcție) Alexandr Stoianoglo să își prezinte poziția generează riscul încălcării dreptului acestuia la un proces echitabil în sensul art.6 §1 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale.

Pentru a formula această concluzie, am ținut cont inclusiv și de faptul că adresarea îl viza direct pe Procurorul General Alexandr Stoianoglo, examinarea cazului respectiv implica consecințe decisive asupra situației profesionale și personale a acestuia, circumstanțe care determinau cu precădere ca acesta să fie efectiv asociat în proces pentru a-și putea prezenta argumentele.

Mai mult de atât, ceea ce este specific pentru această speță, trebuie luat în considerație că la 21.07.2022 și 05.08.2022, Alexandr Stoianoglo a depus la Consiliul Superior al Procurorilor cereri în baza art.6 și art.44 din Codul Administrativ prin care a solicitat expedierea în adresa acestuia a copiei de pe sesizarea procurorului Victor Furtuna, pentru a-și asigura dreptul de a formula obiecții față de sesizarea în cauză și de a participa nemijlocit la procedura de desemnare a procurorului pentru examinarea sesizării date, în scopul apărării drepturilor sale, dat fiind faptul că există posibilitatea emiterii actului administrativ defavorabil.

Deși informațiile din adresare îl vizau direct pe Procurorul General Alexandr Stoianoglo (suspendat de drept din funcție), examinarea a derulat fără ca acesta să fie audiat și fără ca acesta să își prezinte argumentele privind circumstanțele indicate în

sesizare.

Consider că această atitudine a Consiliului Superior al Procurorilor, de a nu audia poziția persoanei vizate direct de alegațiile privind acțiuni pretins ilegale, s-a bazat pe o abordare pur mecanică față de procedura aflată pe rolul său, care nu corespunde principiului legalității și echității și cu care nu putem să fim de acord.

Orice hotărâre, în care se conțin argumentele unei singure părți și în care nu se evaluează poziția părții vizate de criticile aduse, eșuează testul legalității și nu subzistă cerințelor de motivare adecvată.

În corespundere cu prevederile art.118 din Codul administrativ:

*(1) Motivarea este operațiunea administrativă prin care se expun considerentele care justifică emiterea unui act administrativ individual. În motivare se indică temeiurile esențiale de drept și de fapt pe care le-a luat în considerare autoritatea publică pentru decizia sa. Din motivarea deciziilor discreționare trebuie să poată fi recunoscute și punctele de vedere din care autoritatea publică a reieșit la exercitarea dreptului discreționar. Motivarea trebuie să se refere și la argumentele expuse în cadrul audierii.*

*(2) Motivarea completă a unui act administrativ individual cuprinde:*

*a) motivarea în drept – temeiul legal pentru emiterea actului administrativ, inclusiv formele procedurale obligatorii pe care se bazează actul;*

*b) motivarea în fapt – oportunitatea emiterii actului administrativ, inclusiv modul de exercitare a dreptului discreționar, dacă este cazul;*

*c) în cazul actelor administrative defavorabile – o descriere succintă a procedurii administrative care a stat la baza emiterii actului: investigații, probe, audieri, opinii ale participanților contrare conținutului final al actului etc.*

*(3) Motivarea completă este obligatorie, este parte integrantă a actului administrativ individual și condiționează legalitatea acestuia.*

Precum am consemnat *supra*, mecanismele europene de specialitate susțin argumentul că în procedurile ce îl vizează pe Procurorul General, poziția acestuia trebuie să fie audiată, altfel este compromis caracterul echitabil al acestora.

Respectiv, exprim opinia că este inadmisibil ca, într-o asemenea procedură, Consiliul Superior al Procurorilor să se îndepărteze de la aceste standard și să admită abordări lipsite de obiectivitate sau să procedeze disproporționat, deoarece această perspectivă de acțiune contravine mandatului său constituțional.

Pentru realizarea acestor garanții, Codul administrativ notează:

#### **Articolul 94. Audierea participanților**

*(1) Înainte de emiterea unui act administrativ individual defavorabil pentru un participant sau înainte de respingerea unui act administrativ individual favorabil, participantul are dreptul să fie audiat în legătură cu faptele și circumstanțele relevante pentru actul ce urmează a fi emis.*

*(2) Audierea poate fi făcută verbal sau în scris.*

#### **Articolul 95. Renunțarea la audiere**



(1) *Autoritatea publică poate renunța la audiere în cazul în care actul este exclusiv avantajos pentru participant și nu există participanți cu interese opuse care să fie afectați prin actul respectiv.*

(2) *Audierea nu este necesară în cazul emiterii unui act de urgență datorită interesului public și riscului major ce l-ar presupune neemiterea. În acest caz, audierea trebuie realizată și consemnată într-un proces-verbal în cel mult 5 zile de la emiterea actului. Dacă în urma audierii se consideră că actul trebuie modificat și acest lucru este posibil, actul se modifică cu luarea în considerare a audierii sau declarației participantului. Audierea ulterioară poate fi realizată și cu ocazia soluționării cererii prealabile, dacă aceasta a fost înaintată.*

(3) *Se renunță la audiere și în cazul în care trebuie emise acte de executare silită.*

Pe cale de consecință, posibilitatea Consiliului Superior al Procurorilor de a adopta hotărârea în prezenta speță fără a-l audia pe Procurorul General (suspendat de drept din funcție) Alexandr Stoianoglo urma să se raporteze strict la prevederile art.95 din Codul administrativ, condiții care nu s-au întrunit în prezenta speță.

În reflecția celor expuse, urmând constatările din jurisprudența Curții europene a drepturilor omului (a se vedea e.g. *Kovesi vs. România* 05.05.2020), consider că, în acest caz, parcurgerea procedurii fără a oferi posibilitatea Procurorului General (suspendat de drept din funcție) Alexandr Stoianoglo să își prezinte poziția, generează riscul încălcării dreptului acestuia la un proces echitabil în sensul art.6 §1 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale.

Pentru a formula această concluzie, reiterez că adresarea procurorului Victor Furtuna îl viza direct pe Procurorul General (suspendat de drept din funcție) Alexandr Stoianoglo, iar examinarea cazului respectiv implica riscul consecințelor defavorabile asupra situației personale a acestuia, circumstanțe care determinau cu precădere ca dânsul să fie efectiv asociat în proces pentru a-și putea prezenta argumentele.

Astfel, în lumina art.93, 118 din Codul administrativ, Consiliului Superior al Procurorilor (reieșind din art.44 din Codul administrativ – autoritatea publică este participant la procedura administrativă) îi reveneau sarcinile imperative de a argumenta în concret rațiunea desemnării procurorului pentru examinarea aspectelor invocate în adresarea procurorului Victor Furtuna, vizând pretinse acțiuni ilegale ale Procurorului General (*suspendat de drept din funcție*) Alexandr Stoianoglo și de a analiza cererea vizată din perspectiva testului de proporționalitate.

Pe această dimensiune sunt incidente prevederile art.29 din Codul administrativ:

#### **Articolul 29. Proporționalitatea**

(1) *Orice măsură întreprinsă de autoritățile publice prin care se afectează drepturile sau libertățile prevăzute de lege trebuie să corespundă principiului proporționalității.*

(2) *O măsură întreprinsă de autoritățile publice este proporțională dacă:*

a) *este potrivită pentru atingerea scopului urmărit în temeiul împuternicirii atribuite prin lege;*

*b) este necesară pentru atingerea scopului;*

*c) este rezonabilă.*

*(3) Măsura întreprinsă de autoritățile publice este una rezonabilă dacă ingerința produsă prin ea nu este disproporțională în raport cu scopul urmărit.*

Potrivit regulilor ordinii juridice, încălcarea cerinței de argumentare chiar și a unui element din cele stabilite de lege, eșuează proporționalitatea și legalitatea măsurii, astfel după cum aceasta este consfințită în art.21 din Codul administrativ.

Principiile statului de drept impun autorităților publice obligația de a adopta deciziile sale în strictă conformitate cu standarde de legalitate, obiectivitate și imparțialitate, cu asigurarea garanțiilor rezonabile și eficiente împotriva arbitrariului, astfel încât drepturile persoanelor să fie respectate de o manieră exigentă.

Astfel, ținând cont de viciile de procedură enunțate, în condițiile în care se ridică probleme serioase referitoare inclusiv și la respectarea, în acest caz, a egalității procedurale în raport cu Procurorul General (suspendat de drept din funcție) Alexandr Stoianoglo, în opinia subsemnatei, nu erau întrunite, nici în substanță și nici procedural, condițiile de legalitate și admisibilitate necesare pentru ca Consiliul Superior al Procurorilor să decidă asupra desemnării unui procuror care să examineze adresarea procurorului Victor Furtuna vizând preținse acțiuni ilegale ale Procurorului General (suspendat de drept din funcție) Alexandr Stoianoglo.

—  
*semnat*

**Președinte al Consiliului Superior al Procurorilor**

**Angela MOTUZOC**